

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉS IARAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára, pályaud-
varon és vidéken is, 3 lej
Bukarestben — 3:50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1:50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 174. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Tisri 10 — 1923 szeptember 19 Csütörtök

Szombatok szombatja

Utolsó állomásához érkezünk a fárasztó nagy utnak, alkonyba hajlik már a bűnbánás évadja. A célnál vagyunk, amely hetek óta kálváriás meredek hegycsúcsként emelkedett a hívő lelkek előtt. Heteken át hajnalváró, énekes szelicha imával, bűnbánó mellverdeséssel és repeső fogadkozással ostromolta a zsidó az eget megbocsátásáért és viaskodott nyugtalan lelkiismeretével. Engesztelő Kippurim napján még egy utolsó erőfeszítést tesz, hogy kegyesre hangolja a zord égi haragot, de már fáradtan és a belenyugvás érzésével várja a legfőbb ítékezés óráját, a Neila alkonybahajló énekét, utolsó fejezetét a nagy pernek, amely évezredek óta meg-megújul Isten és az ő népe Jisrael között. Csodálatos megejtő szépségű ünnep ez, egyedülálló az ünnepek között, miként a zsidó nép is egyedülálló a népek nagy családjában. A nagy ősök lelke szól ebből az ünnepből, az angyallal viaskodó Jákobé, a sziklát tenyitő Mózes és a többieké, akik mind harcban állottak Istennel, hogy győzzenek és legyőzessenek. A szombatok szombatján a zsidó megegyeszer odaáll Istene elé, kitarja lelke kapuját, meglenteti vérző szívét és az égre kiált: várom az ítéletet.

De haj, egyre fáradtabb lesz a harc s egyre megadóbb az ítéletvárás. Ma már nem viaskodunk hősi mindenreszántással Istennel az áldásért, miként egykor Jákob viaskodott az angyallal, a szent extázis harsány éneke is panaszló könyörgéssé halkult. De még így is, elfáradva és elszürkülve, felejthetetlen utjelzője maradt Jom Hakkippurim a zsidó életnek, örök ébresztője és figyelmeztetője a megfélemező zsidó szíveknek.

Vannak napok, sőt hónapok, amikor a zsidó nép egy-egy fia, csoportja vagy rétege nem érzi, nem tudja, hogy sorsa azonos Ahasvér népének sorsával. Sokan, nagyon sokan vannak, akik az év valamennyi napján megfélemeznek róla, hogy zsidók és jövőjük felbonthatatlanul össze van forrva az üldözött, hontalan nép jövőjével. De van egy nap, amikor minden zsidó önmagáé és testvéreé, amikor minden zsidó szív felenged, zsidó lelkek megelénnek az istenség misztériumával és rácszmelnek létük gyökerére. A szombatok szombatján a leghütlenebb, a legmesszebbre űzött is visszateér az ősi törzshöz, hogy biztatást és erőt merítsen a jövőre. Ha egész évben kerülte és tagadta zsidóságát, ezen a napon minden zsidó lelke mélyéig zsidó.

Ez a nap, amikor mindannyian egymáséi vagyunk, mindannyian testvérek, összetartozók, mindannyian egy égre emeljük homlokunkat és egyformán várjuk a megváltást a magasból. Az évezredek vándorlás és üldözés szétszórt bennünket nemcsak földrajzi távolságokban a világ tájaira, de a lelkeinket, az érzéseiket is szétszórtá. Nincsen nép a világon, amelynek fiai úgy eltávolodtak volna egymástól, mint a zsidó nép. Ezer arcot öltöttünk magukra, ezer szokást és nyelvet sajátítottunk el, alig ismerünk már egymásra. És nagyon sokszor nem is akarunk egymásra ismerni. Csak egy nap van, amikor a szétszórtak ismét egymásra találnak, amikor mindenki, aki zsidó apától és zsidó anyától származik, hitet tesz az ősi örökség mellett: Jom Hakkippurim ünnepén. Ezen a napon leomlanak a válaszfalak és megengesztelődnek a gyűlölködő szívek.

Kétezer év óta mindig így talált egymásra a szétforgácsolt zsidó nép. De csak ezen a napon, csak e rövid huszonnégy órára. Másnap már ismét szétváltak az utak, feltoronyosultak a kínai falak és közibénk szakadtak a feneketlen mélységek. Másnap már ismét az ezerarcu, ezervágyu nép voltunk, ut nélkül és irány nélkül, amely kísértésként bolyong a

világ tájain. Mert könnyen felejtő nép vagyunk mi és mai fogadkozásainkra holnap már nem emlékezünk. Ez a mi nagy tragédiánk és ez a forrása a kiapadhatatlan szenvedéseknek. Ezért nem hoztak még igazi engesztelést és megváltást a hajnali szelicha imák, a bűnbánó mellverdesések és repeső fogadkozások. Sohasem tudtuk felfogni Jom Kippur ünnepének nagy és mély értelmét, a végzetes szimbólumot, amely kivirágzik e nappól: nép vagyunk, azonos sorsra szánt, egylelkű csoportja az emberiségnek. Az imákon keresztül csak az egyén fohászkozott, a maga megváltásáért és boldogságáért könyörgött, de a népről, a közösségről megfeledkezett. Ezért mentünk szét az ünnep után, mint idegenek és ismeretlenek. Az élet véres leckét adott nekünk és megmutatta, hogy egyéni sorsunk megfélemezhetetlenül összeforrott népi sorsunkkal. Csak ha tudunk nézni

„Titkos kisebbségi jogszolgáltatás“ A román ügyvédek országos kongresszusának előkészületei. A választott bíróságok és az állam

(Kolozsvár, szept. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy a legutóbbi kamarai választásokon kiobbant ellentétek külön blokkba tömörítették az erdélyi román ügyvédek. A román ügyvédek országos szövetsége szeptember 29. és 30-ikára országos kongresszust hívott össze, amelyen az ország egész ügyvédi kara képviseltetni fogja magát.

A szövetség vezetősége hétfőn gyűlést tartott, amelyen a kongresszus előkészítését vitatták meg. A vezetőség elhatározta, hogy a kongresszusra meghívják az igazságügyminiszteren kívül a volt igazságügyminisztereket is. Hír szerint Florescu igazságügyminiszter meg is ígerte részvételét. Meghívják a kongresszusra az összes román ügyvédek és ügyvédjelöltek, akik rendes tagjai, valamint a román bírákat és jogi tanárokat, akik rendkívüli tagjai lesznek a szövetségnek.

A kongresszus programja

A konferencia ezután elhatározta, hogy az összes román ügyvédeknek megküldi a kongresszus napirendi pontjairól, a választott bíróság kérdéséről és az ügyvédi törvény reformjáról szóló jelentéseket. Az ügyvédi törvény reformjával a szövetség a román hivatalos nyelvnek, valamint román ügyvédeknek az ügyvédi kamarákban való szupremáciáját akarja biztosítani.

Ami az ügyvédi törvény reformját illeti, a román hivatalos nyelv nem szorul biztosításra, mert az igazságszolgáltatás nyelve mindenütt a román és a kisebbségi ügyvédek minden bíróság előtt románul tárgyalnak. A román ügyvédek az ügyvédi kamarákban való szupremáciája természetes joga a román ügyvédi karnak, a fejlődés azonban csak fokozatos lehet egyetlen egy kisebbségi ügyvédet sem lehet megfosztani szerzett jogaitól. Ezeket azért kell leszögezni, mert az utóbbi időben a kisebbségi ügyvédek körében az a hír terjedt el, hogy a román ügyvédi kar egyik töredéke vizsgának akarja alávetni a kisebbségi ügyvédek és azokat a jogászokat, akik nem bírják tökéletesen a román nyelvet, el akarják tiltani az ügyvédi gyakorlatról. Valószínű, hogy ezek a hírek alaptalanok, mert aligha bihető, hogy a román ügyvédi kar ilyen eszközökkel akarja elérni szupremáciáját.

„Titkos kisebbségi jogszolgáltatás“

Az „Infratirea“ mai száma a vezetőségi gyűlésről való beszámolójával kapcsolatban különös felfedezésről ad hírt. A lap szerint a vezetőség tagjai között az a pozitív értesülés terjedt el, hogy a kisebbségi kereskedelmi és ipari szervezetek dr. Farkas Mózes, a Renner-börgyár vezérigazgatójával az élükön az állami bíróságokkal párhuzamosan titkos kisebbségi közigazgatási bíróságot szerveztek.

kis egyéni körünkön és meglátjuk a nagy összefüggéseket, csak akkor válthatjuk meg a szenvedéseket.

Szombatok szombatján, amikor, ha rövid huszonnégy órára is, ismét összetalálunk a szétszórt lelkek, amikor egyforma alázattal áll az egész nép a láthatatlan Egyetlenegy előtt, ragadjuk meg az ünnep lelkét és hámozzuk ki a szimbólum virágából az élet magvát. Ne legyen a mi egységünk és összeforrottságunk csak huszonnégy óráig tartó. Rögzítsük meg a pillanatot és miként ezen a napon minden zsidó egyformán érez, zsidóul érez, úgy álljunk az év többi napjain is egységes szándékkal, egységes elhatározással a sors előtt. Akkor ismét győzni fogunk és megtörik a kétezer éves átok. Akkor következik el az igazi engesztelés, amely nemcsak az egyént váltja meg, de megváltja az egész népet és a zsidóság nem lesz többé ezerarcu kísértete a világnak, de egylelkű, egészséges, boldog nemzet a nemzetek között.

Az „Infratirea“ szenzációs felfedezéséről már hónapok óta irnak az összes lapok. Arról volt szó, hogy a kereskedelmi és iparkamara, valamint a Munkaadók Országos Szövetsége a tagjai között felmerülő vitás kereskedelmi ügyletek gyors elintézésére állandó választott bíróság szervezését vette tervbe. Erre a választott bíróságra részben a polgári jogszolgáltatás túlszűfolttsága miatt, részben pedig azért van szükség, mert az egyes kereskedelmi és ipari szakmák között felmerülő vitás ügyekben csak a megfelelő szakma képviselői tudnak dönteni. Ez a terv éppen ennél az indoknál fogva le is került a napirendről és most az egyes szakmák külön tárgyalnak szakmai választott bíróságok felállításáról. Ebből a kérdésből azonban csak nagyfokú szándékossággal lehet politikai és főleg kisebbségi kérdést csinálni, mert a választott bíróságok szervezésében nemzetiségi érdekeltségre való tekintet nélkül az összes gazdasági érdekeltségek is résztvesznek.

Ezt különben az „Infratirea“ is igen jól tudja és önmagát cáfolja meg, amikor ezeket írja:

„Szenzációs komplikációkról szerettünk értesülést. A kisebbségi közigazgatási bíróság alapítói között az erdélyi száztöven román bank szövetsége, a „Solidaritatea“ is szerepel. Valószínűnek tartjuk azonban, hogy a „Solidaritatea“ nevével visszaélés történt.“

A „Solidaritatea“ részvétele csak azért tűnik fel komplikációnak az „Infratirea“ előtt, mert a készülő választott bíróság tervezetét mindenáron kisebbségi megmozdulásnak igyekszik beállítani, holott a választott bíróságok készülő szervezésében az ország összes gazdasági érdekeltségei részt vesznek és annak jellege pusztán gazdasági.

Néhány szó a választott bíróságokról

Minden érvéből kifogyva az „Infratirea“ felhívja a kereskedelmi és iparkamara öntudatos román tagjait, akik a szervezés alatt álló választott bíróság védnökeiként szerepelnek (ez a megállapítás is cáfolja a cikk beállítását), hogy akadályozzák meg az állam szuverenitása ellen készülő kísérletet.

A választott bíróságok nemcsak nem ütköznek az állam érdekébe, ellenkezőleg, annak érdekeit szolgálják. A bíróságok annyira túl vannak terhelve munkával, hogy a kereskedelmi ügyletek sürgős elintézése megköveteli a választott bíróságok működését. Kereskedelmi ügyleteknél választott bíróság kikötését minden állam, így a román állam polgári perrendtartása is megengedi. Így az „Infratirea“ mikor a választott bíróságok ellen ír, tulajdonképpen a törvénykönyvet támadja. A polgári perrendtartás annyira szabályozza a választott bíróságok törvényességét, hogy ha valamelyik fél, aki a választott bíróság kikötését elfogadta, vonakodi

biróját megnevezni, maga a törvényszék nevezi ki a választott bírót.

Nem sérti a választott bíróság az állam presztizsét azért sem, mert az ítéletet végrehajtás céljából ugyanis deponálni kell az illetékes törvényszéknél, amelynek így nemcsak ellenzésre, de az ítélet után járó kincstári illeték kirovására is alkalma nyílik.

Ugyanez vonatkozik az állandó választott bíróságokra is, amelyek minden modern államban működnek és amelyek nem egyszer döntenek a kincstár és magánosok vitás ügyeiben is.

Cionista nők világszövetségének konferenciája

A jaffai chaluba-otthon. A palesztinai nők helyzete

(Köszövény, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A londoni konferencián megalakult a Cionista Nők Világszövetsége, amely a karlsbadi kongresszussal kapcsolatosan konferenciát tartott. A konferencián Goodmann asszony (London) elnökölt. Résztvett a konferencián az amerikai Kohut asszony is, aki a zsidó nők bécsi kongresszusának elnöknője volt.

Dr. Weizmanné beszámolt a cionista nők szövetségének két évi működéséről. Különösen a Keren Hajjeszód munkájában vetek részt és pedig ékszereket és értéktárgyakat gyűjtöttek a nemzeti alap céljaira. Később más tárgyak gyűjtésével is foglalkoztak. A szövetség egy újzelandi nagyobb adomány támogatásával a chaluc nők részére otthon állítottak fel és Jaffában csecsemővédelmi intézetet alakítottak. A szövetség most Nahalában állít fel leányok számára egy tanulmányi farmot.

Utána Maisel Schochat asszony (Jaffa) számolt be a Palesztinában végzett munkáról. A jaffai chaluc-otthon harminc leányt nyújt elhelyezést és emellett hároméves tanulmányi és szociális munkát. Egy munkakönyvtárral kapcsolatosan a chalucák megtanulják a háztartás minden ágát, a szárnyastenyésztést és a méhészt. Ezzel a chalucákat megfelelően előkészítik, hogy kyuca-konyhák vezessenek. A nahalali tanulmányi farmon pedig teljes mezőgazdasági oktatást nyernek, különösen a konyhakertészetben. Hoofien asszony (Jaffa) a csecsemővédelmi szervezetről számolt be.

Ezután vita indult meg, melynek során különösen azt kifogásolták, hogy a cionista nők szövetsége programjának első pontját: a zsidó nőknek nemzeti öntudatra való nevelését nem teljesítette kellő mértékben. Thon asszony ennek okát abban látja, hogy a szövetség idősebb gazdag hölgyeket vont be a munkába, ahelyett, hogy a fiatal leányokkal és asszonyokkal dolgozott volna.

A konferencia legérdekesebb pontja Thon asszony referátuma volt a palesztinai nők helyzetéről. Megállapítja előadásában, hogy Palesztinában harminckilencezer zsidó asszony él, kik közül harmincöt ezernek nincs semmiféle munkaképesítés, vagy rendes foglalkozása. Legsürgősebb feladat tehát a nők megfelelő munkalehetőségeit megteremtteni, főképp pedig háziipar útján. Egy másik referens a jeruzsálemi Histadrut Nasim Ivriot női szervezet munkájáról referál, mely főképpen az anyavédelmet szolgálja. Saját kórháza van és most állítja fel gyermek- és népotthonát.

Ezután elhatározták, hogy a cionista nők szövetsége Palesztinába munkaképes executívát választ és Középeurópában is felállít egy központi irodát.

A konferencia megbizta Khon Sárít, hogy a régi Románia területén és Jugoszláviában a cionista nők szövetségének csoportját megalakítsa.

Megérkezett

nagy mennyiségben a palesztinai és görög **ESZRIG, LULEV ÉS MIRTUS** Kizárólag csak nagyban kapható

Hönigsberg N. F. cég déligyümölcs nagykereskedő, Oradea-Mare, Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 1. sz.

Mennyit adott a nagyünnepek alkalmából Palesztina földjének visszaváltására, a Keren Kajemetre?

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

A kétarcu Moszkva

Félmillió zsidó él a mai Moszkvában. Mulat az orosz főváros A régi Moszkva éjszaka é!

(Berlin, szept. 18. Az Uj Kelet munkatársától.) Egy tekintélyes berlini vállalat igazgatója, aki hónapokon keresztül Oroszországban tartózkodott, most tért vissza üzleti útjáról s igen érdekes részleteket mondott el a szovjeturalomról és az orosz főváros életéről. Az igazgató már a háboru előtt is többször járt az orosz birodalomban s így az azóta történt változások annál mélyebb benyomást tettek rá. Ezekről a változásokról a következőket mondotta a gyárigazgató:

— Moszkva, mely a forradalom előtt Oroszország legoroszabb városa volt, egészen más jellegűt öltött azóta: nemzetközi várossá lett. A világ minden nyelvét hallani ma itt. De nemcsak a moszkvai utca, a legtávolabbi kelet városai is tele vannak külföldiekkel. Mégse ez adja meg a mai orosz főváros új karakterét, mert az idegenek száma nem nagy és akik itt vannak, többnyire külföldi szervezeteket képviselnek, vagy kereskedők, újságírók és a világ minden tájáról odasereglett kommunisták. Nekik Moszkva ugyanaz, ami a mohamedánok Mekka.

Moszkva, a nemzetközi város

— Ezer és tizezer „benszüllött” külföldi él Moszkvában: kirgizek, kalmukok, cserkészek és még néhány tucaat más nemzetiségű ember az egyesült orosz köztársaságokból, és zsidók. Mintegy félmillió zsidó él ma Moszkvában, amit azzal lehet magyarázni, hogy manapság úgy gazdasági, mint politikai és művészeti szempontból sokkal jobb az élet, mint az ország bármely más részében. Ezért igyekeznek és tölül egész Oroszország a központ felé és ezért lett Moszkva a „belső külföld” centruma. Alig lehet született moszkvait találni Moszkvában. El is vesztette egykori jellegzetes képét és egészen új külsőt kapott.

— Az élet ellentétei a világ egyetlen más városában sem olyan kirívók, mint Moszkvában. Egyfelől a forradalom által teremtett új élet, másfelől a multbeli jelenségek küzdenek egymással; egyfelől van Moszkva öt egyetemével, műszaki és ipari főiskolaival, kétszázötvenhét középiskolájával, háromszázhetvenegy könyvtárával, hatszázhuszonöt művésztelepével, százhuszonegy gyermekotthonával, óvodájával és gyermekklubjával, másfelől pedig ott van Moszkva híres vendéglőivel, mulatóival, kávéházaival, éjszakai lokáljaival, tánctermeivel, ópiumbarlangjaival és hasonló szórakozóhelyeivel. S ez az ellentét annyira kiéleződik, hogy például a hivatalos napilap, az „Izvesztija”, a különböző konferenciákról, tantolyamokról, előadásokról, kiállításokról és könyvtárnyitásokról szóló híradások mellett közvetlenül kiabáló reklámokat közöl szeparés éttermekről, sanzonettekkel, cigányzenével, táncal és mindenféle attrakciókkal csábítgató mula tóhelyekről.

Nappal óriási műhely, éjjel mulatóhely

— Ma két Moszkva van tulajdonképpen. Az egyik az éjszakai Moszkva, másik a nappali Moszkva s mindegyiknek megvan a maga külön karaktere. A nappali Moszkva, ha nem is fővárosa, de mindenestre laboratóriuma a szocializmusnak. Minden állami intézmény, gyár és tröszt megfeszített erővel dolgozik, hogy Oroszországot közelebb hozza a szocialista berendezkedéshez. Óriási működő apparátus. Mindenütt megérezni munkáját és energiáját. De éjjel új arcot kap Moszkva. A szocializmus laboratóriuma a parázitaság laboratóriumává vedlik, a termelési folyamat megszakadt és megkezdődött a pusztítás és megromlás. Az állami gazdasági szervek, a trösztök és vásárcsarnokok hatalmas palotái némán sötétlenek az éjszakában, míg az éppoly hatalmas színházakban, tánctermekekben, a mozióriásokban, kaszinókban és vendéglőkben ezer fényben lángol az élet.

Kártyapénzzel segítenek az éhínségen

— Ázsiai szokás szerint Moszkvában csak éjjelkor kezdődik az élet, addig az emberek némileg kulturévezetektől veszik ki a részüket a színházakban, hangversenyeken és mozikban. Tizenkettő után — kabaré, sanzon, cigányzene, kaszinó. Minden kabarében és modern étteremben csak éjjelkor kezdődik a műsor és eltart reggel ötig. A kaszinói élet este nyolckor kezdődik és éjjel egy órákig ér véget. A kaszinó egyébként külön fejezetét alkotja az éjszakai Moszkvának. Mig a monte-

kárloi kaszinó csak a külföldiek használatára létesült s a benszüllött embernek nem szabad oda belépnie, Moszkvában a kaszinók a belföldi szükséglet szolgálatában áll. Figyelemreméltó, hogy a moszkvai játékkaszinókban csak nagyon kevés külföldi van, de annál inkább zsufoltság megtöltik az oroszok. A kaszinó tulajdonosa vagy bérlője óriási adót fizet a kormánynak a koncesszióért. Egy-egy kaszinó trilliókat hajt az államnak, amelynek ez az egyik legkolosszálisabb bevételi forrása. Ezt a jövedelmet az éhségjárvány áldozatait felsegítő alap kiegészítésére fordítják.

A zöld asztalnál...

Ha valaki engedélyt kért egy kaszinó megnyitására, melynek káros hatásáról az állam eleve meg van győződve, azt azért adják meg, mert a kormány úgy gondolkozik, hogy a kaszinó kliensei tulnyomóan spekulánsok, börzeemberek és más hasonló foglalkozásúak s ezeknek az összeharcsolt vagyonából egy bizonyos részt elvenni nemcsak hasznos, de jogos is. Ez a számítás azonban hamisnak bizonyult. A kaszinók fényárban uszó termeiben ugyanis sokkal kevesebb nagyspekuláns törik le, mint inkább kisemberek, akik verejtékkel szerzett garasait viszik a zöld asztalra. Nem ritkán fordul elő, hogy a kaszinónak olyan emberek esnek áldozatul, akik éppen azt az alapot kezelik, melyet a kaszinó jövedelme tart fenn.

— Éjjel kettőkor a kaszinóban már egymás mellett látni az egykori burzsoát az új gazdaggal, a spekulánsot és gyárigazgatót, a hivatásos kártyást és a kis kereskedelmi alkalmazottat, a börziánert és a legmagasabbrangú állami tisztviselőt, egy híres ügyvédet és egy kis ügyvédi gyakornokot. Valamennyien a zöld asztalnál ülnek és szomjasan lesik az aranyserencsét s mindannyian ugyanegy típusúak, amit az atmoszféra hoz magával. Felületes arisztokrata modorúak, előkelően némák és az orosz-franciát törten beszélők.

Befejezésül az igazgató elmondotta még, hogy munkakörökben nem jó szemmel nézik a kaszinókat, de a játék azért csak folyik tovább és az éjszakai Moszkva szinte nélkülözhetetlenné lett a nappali Moszkva számára.

Kína falai mögött

Háromezer éve élnek Kinában zsidók

A wilnai „Der Freund” című zsidó napilapban most közli Abraham Trubotschist kínai élményeit. A leírás, mely sokban eltér az eddigi hasonló közleményektől, a Kína belsejében élő zsidók életét rajzolja meg érdekesen. Trubotschist utinaplójából való az alábbi részlet:

A zsidóságnak azt a részét, mely mélyen Kína falai mögött él, alig ismerik és még kevésbé tudják, hogy ott háromezer év óta laknak zsidók, vagyis már az első templom felépítése előtt ott voltak. Európában is tudnak arról a kínai kéziratokról, mely mintegy 2800 évvel ezelőtt íródott s amelyben említés van Noéről, Abrahámról, Mózesről, valamint Józsefről és testvéreinek történetéről. Azt is tudják, hogy a keresztény idősámítás előtt 224 évvel perzsiai zsidók telepedtek meg Kinában. Az első híradást, hogy Kinában zsidó közösségek vannak, 1617-ben hozta Európába egy hittérítő.

1920-tól egy álló esztendeig éltam Shanghaiban és aztán Kína belsejét is beutaztam. Shanghaiban megismerkedtem egy zsidó orvossal, akitől sokat tudtam meg a kínai zsidókról és még többet tapasztaltam utazásom alatt. A zsidók kínai neve Yol-Tak, vagy Go-Go, maguk a zsidók Pan-Khin-Kianoknak nevezik magukat. Még egyetlen misszionáriusnak sem sikerült zsidókat megtéríteni. Kai-Fang-Pu városában, mely ötszáz kilométernyire van Shanghaitól, megtekintettem a zsidó templomot, 1183-ban épült s később restaurálták. A kínai zsidóságban élő legenda szerint ez a zsinagóga hű másolata a jeruzsálemi szentélynek. A falak tele vannak kínai és héber feliratokkal. A város zsidó lakosai közül egyesek

héberül is beszélnek raknak és ciceszt hoz számára kizárólag egy könyvet nem ismer körülméletési parancs napon, hanem szül veszik fel Abraham.

A kai-fang-pu zsebei szerint a zsidó Khan-dinasztia uralk Kinába és zsinagó engedélyt kaptak. A falán nagy festett kéket ábrázolja: balold jobbra egy európai Középen büszke me áll, aki balkezzével a kezében tekercs van a zsidónak. A kép a „Ez rabbi Móse Han Tun-Li”. Erről a hallottam. Hatvan olyan zsidó generáció cízió parancsolatát nem volt mohél. V keresztül a város megtudta az ottani Kalkuttából küldött Kai-Fang-Pu zsidói a vallási kötelezettsé festett kép.

A legnagyobb tonban van, ahol m Legnagyobb részük akik nagyon szegény kis hajóra épült a megfürödnek a foly tének idején. Külső tekintetében az itte különböznek a kin egyenjogúságot élvez tábornok, admirális, tainok, sőt mandari

Az országos meg

Az erdélyiek

(Bukarest, szept. 16-án a kamara közások után megalakult ötvenegy delegát a gyűlésen, amelyet kormányzója nyitott vüle Chiriacescu, a helyet foglalt. A zsidó momentuma Chiriacescu között a következők:

— A kölcsönös közös munka megkövetel közös szervezkedést, a bankszindikát közös szervezet biztosít, összhangbahozását az nek. Az ujonnan csatlóztat és pénzügyi anyaországba, melyet és német volt és amnak idején fontos g Ezen bankintézetek 1910-es csatlósuk révén központból, nélkülöz nem voltak képesek alkalmazkodni. Az célja, hogy ezeknek az új helyzethez való ebbeli munkálatok pohajtását meggyorsíts Roman, az Albina h neve minden román bankárok voltak, h előmozdításának apotöltötték be a száze deus József, valami Széchenyi és Fáy A gazdasági fejlődésé jelentenek, amire ez Mindezek a pénzinté hogy az egyesített cíós munkájából ki ban vannak azzal, k egy gazdaságilag eg keret és mivelhogy erősödését csakis a lehet elérni, a bank

héberül is beszélnek és valamennyiak teffilint raknak és cicszt hordanak. Az istentiszteletek számára kizárólag egy tóratekeresük van, más könyvet nem ismernek. Ők is betartják a körülméletlési parancsot, de nem a nyolcadik napon, hanem születése után egy hónappal veszik fel Abrahám szövetségébe az újszülöttet.

A kai-fang-pui zsidók történeti feljegyzései szerint a zsidók kétezer évvel ezelőtt, a Khan-dinasztia uralkodása alatt vándoroltak be Kimába és zsinagoga építésére külön császári engedélyt kaptak. A kai-fang-pui templom egyik falán nagy festett kép van, mely a következőket ábrázolja: baloldalt negyvenötven kínai, jobbra egy európai zsidó hosszú kabátban. Középen büszke megjelenésű, hatalmas kínai áll, aki balkezelével a kínaiakra mutat, míg balkezelében tekercs van, melyből felolvas valamit a zsidónak. A kép alatt magyarul felírás van: „Ez rabbi Móse Hakohén. — Ez a zsidó Sun-Tun-Li”. Erről a képről érdekes történetet hallottam. Hatvan évvel ezelőtt a városban olyan zsidó generáció lakott, mely a cirkumcizio parancsolatát nem tudta megtartani, mert nem volt mohél. Véletlenül egy rabbi utazott keresztül a városon és kínai tolmácsa révén megtudta az ottani zsidók baját. A rabbi aztán Kalkuttából küldött nekik mohélt s azóta Kai-Fang-Pu zsidói újból eleget tesznek ennek a vallási kötelezettségnek. Ezt ábrázolja a felfestett kép.

A legnagyobb kínai zsidó község Kantonban van, ahol mintegy huszezer zsidó él. Legnagyobb részük kiskereskedő és földműves, akik nagyon szegények. A templomuk három kis hajóra épült a vízben s melétt belépnek, megfürödnek a folyóban nyáron épügy, mint tének idején. Külső megjelenés és életmód tekintetében az itteni zsidók semmiben sem különböznek a kínaiaktól. Politikailag teljes egyenjogúságot élveznek és Kinában több zsidó tábornok, admirális, tiszt, magasrangú hivatalnok, sőt mandarin is van.

Az országos bankszindikátus megalakulása

Az erdélyiek tekintélyes részvétele

(Bukarest, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az országos bankszindikátus szeptember 16-án a kamara dísztermében hosszas tanácskozás után megalakult. A romániai pénzintézetek ötvenegy delegátussal képviseltették magukat a gyűlésen, amelyet Oromolu, a Banca Nationala kormányzója nyitott meg, az elnöki székből kivéle Chiriacescu, a Banca Nationala igazgatója is helyet foglalt. A szindikátus ülésének kiemelkedő momentuma Chiriacescu beszéde volt, aki többek között a következőket mondotta:

— A kölcsönös megértés szükségessége, a közös munka megkönnyítése és a bankintézetek együttes szervezkedési szükségessége tették lehetővé a bankszindikátus megalakulását. Csak egy közös szervezet biztosíthatja az annyira szükséges összhangbahozását az összes érdekeltségek nézeteinek. Az újonnan csatlott területekről számos bankintézet és pénzügyi szervezet kapcsolódott be az anyaországba, melyeknek eredete román, magyar és német volt és amelyek a csatlott területeken annak idején fontos gazdasági szerepet töltek be. Ezen bankintézetek azáltal, hogy a Romániához való csatlolásuk révén kikapcsolódtak a megszokott központból, nélkülözik az egységes vezetést és még nem voltak képesek a mai napig az új helyzethez alkalmazkodni. Az új bankszindikátusnak az a célja, hogy ezeknek az intézeteknek megkönnyítse az új helyzethez való alkalmazkodást és hogy az ebbeli munkálatok pontos és mentől hamarábbi végrehajtását meggyorsítsa. Cozma Partenia és Visarian Roman, az Albina bank alapítói, mely banknak a neve minden román előtt annyira kedves, nemcsak bankárok voltak, hanem a román gazdasági élet előmozdításának apostolai is. Ugyanezen szerepet töltötték be a szászoknál Dobosy Sámuel és Bedeus József, valamint A. Sprung a sváboknál és Széchenyi és Fáy András a magyaroknál. E népek gazdasági fejlődésén ezek a név fontos etappot jelentenek, amire ez alkalommal rá akarok mutatni. Mind ezek a pénzintézetek és bankok azt várják, hogy az egyesített Románia gazdasági konszolidációs munkájából kivegyék részüket, mert tisztában vannak azzal, hogy gazdasági fejlődésük csak egy gazdaságilag egészséges országban verhet gyökeret és mivelhogy az ország ezt a gazdasági megerősödését csakis a nemzeti gondolat fejlesztésével lehet elérni, a bankok szövetsége is ezen a bázison

épül fel. Önök tudják, hogy a kormány jelenleg új programon dolgozik, amely hivatva lesz az ország gazdaságát minden tekintetben fejleszteni. Katasztrófális volna, ha ebben a munkában és ebben az új nemzeti tevékenységben nem a román bankoknak jutna a főszerep. Apellállok önökhöz, ily irányban kérem az Önök támogatását arra nézve, hogy egymást megérthessük és kölcsönös bizalom alapján együttműködhessünk.

Az alapszabályok felolvasása után Manoilescu

A király hozzájárult a kormány átszervezéséhez?

Az átszervezés éle a fascisták ellen irányul. Bonyodalmak az átszervezés körül. Nem halasztják el a parlament megnyitását

(Bukarest, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A király tegnap este automobilon Szinajából Bukarestbe érkezett. Bukaresti ellenzéki körökben a király bukaresti útjával kapcsolatban ma az a hír terjedt el, hogy Bratianu az uralkodó elé terjesztette a kormány átszervezéséről szóló javaslatát. Az ellenzéki lapok megerősítik ezt az értesülést azzal, hogy

a király hozzájárult a miniszterelnök előterjesztéséhez.

A kormány átszervezéséről forgalomba került hírekkel kapcsolatban ellenzéki körökben széleskörű kombinációk indultak meg az átszervezés módjáról.

A „Dimineata” szerint a kormány kebelében széleskörű változás várható. Az átszervezésnek a

fascista-antiszemita áramlattal szemben való állásfoglalás lesz a jellege,

amely kérdés a leginkább foglalkoztatja Bratianu miniszterelnököt.

A „Lupta” szerint az átszervezés igen súlyos helyzet elé állítja a miniszterelnököt. A tervezett széleskörű átszervezés esetén is legfőbb négy miniszteri tárca kicseréléséről lehet szó. A miniszteri tárcákra komolyan aspiráló liberális képviselők pedig haton vannak. A hat komoly jelölt, akiknek egyforma esélyük van a miniszteri tárcára: Saveanu, Tancred Constantinescu, Antonescu, Leonte

Mack amerikai főbíró nyilatkozik palesztinai tapasztalatairól

Palesztinának emberre és pénzre van szüksége. Mezőgazdasági kolonizáció mellett ipari fellendítés. Az arab-zsidó megértésért

(Berlin, szept. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Julian Mack amerikai főbíró, akinek palesztinai útjáról már beszámolt az Uj Kelet, visszatérőben meglátogatta Sir Herbert Samuelt, majd Bécsben hosszabb beszélgetést folytatott a Cionista Világszövetség Actions-comitéjének elnökével dr. Chajes bécsi főrabbiával. Mack látogatást tett Berlinben Prof. Warburgnál és Wassermann igazgatónál.

Mack palesztinai benyomásairól a J. C. B. egyik szerkesztőjének a következőket mondotta:

— Palesztina jövőjét illetően a legjobb reményekkel vagyok eltelve. Három dologra van szükségünk: emberre, pénzre és vízvezetékre. Szeretném precízebben megállapítani, hogy mit értek pénz alatt: Palesztina nem lehet chaluka-ország. Általában egyetlen országot sem lehet filantropikus uton felépíteni. Egy országot csak önállóság útján lehet felépíteni és ezt várjuk mi a zsidó néptől. Ahhoz, hogy egy telepest családostól együtt Palesztinába költöztessünk át, a föld értékének beszámításával 1600—2000 fontra van szükségünk. Eltekintve a filantropikus kolonizáció más hátrányától, így is felmerült a kérdés: miképpen hajtsuk fel ezeket az összegeket, amikor nagy tömegek kitelepítéséről van szó? Világos, hogy Palesztinának olyan emberekre van szüksége, akik saját tőkékkel jönnek megtelepedni.

— Mindannyian végtelenül becsüljük a chalucokat. Aki őket csak egyszer is látta, nem fogja soha elfelejteni azt a csodálatos öntelődést és azt a pozitív munkát, amellyel az országot felépítik. De a chalucok nem áldozhatnak egyébbel, mint saját életük munkájával, a tőkét más kell adja és Palesztinának vagyos imigránsokra van szüksége.

— Általában meg kell szüntetni az az előítélet, hogy Palesztinát csak mezőgazdasági alapon lehet felépíteni. A mezőgazdasági kolonizáció sokkal drágább, semhogy nagyobb mértékben történhessen, ezzel párhuzamosan Palesztina fel-

és mások hozzászóltak a tárgyhöz. Az alapszabályokat a közgyűlés kevés módosítással elfogadta. Az összes jelentkező bankokat, két bukaresti bank kivételével, a közgyűlés a szindikátus tagjaivá deklarálta. Az igazgatótanács elnöke Oromolu, a Banca Nationala kormányzója lett, a rendes tagok közül az erdélyiek tekintélyes számban foglalnak helyet. A választás uton Oromolu nagyszabású beszédet tartott, melyben körvonalozta a szindikátus feladatát és jövőjét.

Moldovanu, Chirculescu és Neamtu képviselőik. Eszerint a legszélesebb körű átszervezése esetén is a miniszterelnök két komoly aspirans igényét nem tudja kielégíteni, ami

a párt súlyos belső zavaira vezethet.

A ki nem elégitett miniszterjelöltek ugyanis minden alkalmat meg fognak ragadni arra, hogy egyenetlenséget szítsanak a pártban. Másrészt viszont a távozni készülő miniszterek sem hajlandók elhagyni a helyüket és ellenállásukkal sok zavart fognak okozni a miniszterelnöknek.

A „Lupta” értesülése szerint Bratianu Jonel föltétlenül ragaszkodik Vaitoianu, Mosoiu és Angheliescu távozásához. E három miniszter ugyanis jóindulattal kezeli a fascista mozgalmat, amelyet Bratianu Jonel erős kézzel készülni elfojtani. Mosoiu miniszter állítólag már ki is jelentette, hogy együtt nevezték ki miniszternek Bratianu Jonellel és

csak vele együtt hajlandó helyét elhagyni.

Mosoiu véleménye szerint öt csak egy lehet helyéről eltávolítani, ha ő maga mond le.

A „Dimineata” értesülése szerint Bratianu Jonel, hogy a kormány átszervezésére elengedő időt nyerjen, kísérletet tett a parlamenti ülészak megnyitására elhalasztására. Az uralkodó azonban ragaszkodott a parlamentnek a törvényes időben való megnyitásához és így a parlamenti ülészak október tizenötödikén kezdődött.

vevőképességét ipari fellendítéssel kell fokozni. De a mezőgazdaság szempontjából is szükség van az iparra, mivel fogyasztókra van szüksége. Palesztina politikai kérdéseiről a következőket mondotta:

— Nem polémiaképpen, nem is a kívánatos optimizmusból, de legmélyebb meggyőződésemből kifolyólag mondom: a helyzet olyan, hogy a zsidók és az arabok közötti viszonyt egészséges és békés alapokra kell fektetni. Mivel a tárgyi momentumok a megértés mellett szólnak, ennek feltétele most a békeakarati kihangsúlyozása, a felvilágosítás és a meggyőzés.

A népszövetség elintézetnek deklarálta az olasz-görög konfliktust

Genf, szeptember 19. A népszövetség tanácsa tegnap ülést tartott, amelyen az olasz-görög konfliktust elintézetnek deklarálta. Olaszország és Görögország jelenvolt képviselői kifejezést adtak azon óhajuknak, hogy a két állam közötti régi barátságos viszony mielőbb helyreálljon.

Oroszország tiltakozik a Wrangel-hajók elszállítására ellen

Páris, szeptember 19. Csicserin orosz külügyi népbiztos jegyzékét intézett a kormányhoz, amelyben tiltakozik az eddig Konstantinápolyban lévő Wrangel-féle orosz hajók Franciaországba szállítása ellen.

Németország új nagykövetet küld Pálsbar

Berlin, szeptember 19. Jól értesült körök szerint Stresemann kancellár nem fog válaszolni Poincaré beszédére, mert véleménye szerint az inkább Angliának szólott, mint Németországnak. A kancellár meg van győződve arról, hogy a beszéd nem zárja ki a tárgyalások folytatását.

Ezzel kapcsolatban a „Vorwärts” és a centrupárti „Germania” követelik, hogy a kormány nevezzen ki Párisba új nagykövetet, aki rendes diplomáciai érintkezést tartson fenn a francia kormányval.

A vendéglősök vezetője

Jó ösztönrel a tömegek némelykor rátalálnak a neki való vezetőre.

Önkéntelenül erre kellett gondolnom, ma, amikor a cukrászdában a reggelimet fizettem.

A Tufli-cukrászdában szoktam reggelizni, annál a Tuflinál, aki mindössze néhány hónapja van Kolozsváron és már elnöke a Kávésok és Vendéglősök Ipartársulatának. Aki ismeri e szakmabeliek céhszerű konzervatívizmusát és gyanakvó bizalmatlanságát a „jövővényekkel” szemben, annak szinte megmagyarázhatatlan, hogyan ajándékozhatta meg bizalmával az intellektuelből lett cukrászt (Tufli középiskolai tanár volt) a kávésok, vendéglősök, bodegások, szállótulajdonosok közössége.

Mondom, ma jöttem a dolog nyitjára. Reggelizés közben eszembe jutott ugyanis, hogy a fogasról leemelem az újságot. Oda mentem és valahogy megböktem a lámpatartó kis szobrot, amely nagy csörömpöléssel bukott a földre. A villamoskörte szilánkokban hevert, a vezeték össze-vissza tépve, a kellekvek alakatlanul összenyomva.

Fizetéskor kértem, mondja meg, mennyivel kártalanítsam.

— Semmivel.

— Hogy érti ezt? És az ön kára?

— Ön nem szándékosan okozta a kárt.

— Nem engedhetem, hogy ön az én látogatásomért ilyen árat fizessen!

Nem, nem és ismét nem. Tufli hajthatatlan maradt és csak akkor intéződött el valahogy mindkettőnk meglepedésére a dolog, amikor átmentem egy közeli boltba és magam hoztam onnan villamos körtét. A szerelést és rendbehozatalát a személyzet végezte.

Ebből a kis incidensből láttam, milyen fajsúlyu ember Tufli Richard. Ugy tudom egyébként, hogy rövid elnöki tisztsége óta már több ízben adta tanujelét annak, hogy a román és a kisebbségi szakmabeliek között őszinte harmóniát teremtsen.

Az ipartársulat jó ösztönrel talált vezetőjére. (sz. i.)

Titori japán várost elpusztította a tajfun

Newyork, szeptember 19. Cobedből jelentik, hogy Titori japán várost a tajfun elpusztította. Több mint három ezer ember meghalt. A kár több mint tízmillió dollár.

A mai valutapiac

Lejben a helyzet változatlan

(Kolozsvár, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Különösebb változást a mai nap nem hozott a pénzpiacra. A párisi tőzsdén a lej árfolyama majdnem változatlan, Zürichben is.

Szeptember 19-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt

8000—9000 külf. magyar koronát,
14000—15000 bef. magyar koronát,
8-90—8-96 francia frankot,
2-30—2-45 svájci frankot,
0-45-00—0-45-20 dollárt,
10-30—10-42 olasz lírát,
31400—32500 osztrák koronát,
15-00—15-30 cseh koronát,
0-9-70—0-9-75 font sterlinget.

Valutapiac szeptember 19-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1270, London 996, Newyork 219, Róma 965, Zürich 3890, Prága 660, Bécs 31-75, Budapest 130, Berlin —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800—815, márka 40—45, léva 200—210, török líra 118—120, font sterling 900—905, francia frank 1255—1265, svájci frank 39-50—40, líra 930—940, drachma 400—420, dinár 210—220, dollár 225—226, lengyel márka 9—9¹/₂, osztrák korona 31—32, magyar korona 95—100, cseh korona 640—650.

Zürichi nyitás: Berlin 2³/₄, Newyork 566-50, Páris 3275, London 2571, Milano 2507¹/₂, Prága 17-00, Budapest 312, Belgrád 610, Bukarest 252-50, Varsó 20, Bécs 80, bélyegzett —.

Bűnös-e Mold József?

Hatalmas mentőakció indult meg Mold érdekében. Patrubby Gergely levele Mold védőjéhez

(Kolozsvár, szeptember 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy idő óta az európaszerte szenzációt keltett Mold-ügyben erős ellenakció indult, mely hivatalos helyen és a közvélemény előtt tisztázni igyekszik a letartóztatott vasuti felügyelőt ama vádak alól, melyeket két csoportba lehet összefoglalni: harmincötmillió lej hivatalos pénzkassztása s a terhelő tanúk és adatok bűnös uton való eltüntetése.

A sajtóban megindított kampány középpontjában dr. Miclosi Emil aradi ügyvéd, Mold-József védője áll, aki az egyik temesvári lapban azt állította a vizsgálatot vezető Patrubby Gergely felügyelőről, hogy személyi antagonizmus vezette a letartóztatott ellen. A védelem szerint a nyomozás egyetlen vádpontra sem tudott bizonyítékokat szerezni. Patrubby Gergely erre Kolozsvárról levelet intézett a temesvári laphoz, melyben válaszol Miclosi dr.-nak. A levélből a következő részleteket közöljük:

Az érveim gyengeségéről szóló megjegyzés csak annyit, hogy nincs az a vizsgálóbíró, vádtanács, vagy tábla, amely valakit alapos ok nélkül vizsgálati fogságban tartana. Az, hogy Mold még nincs szabadlábban, éppen a beszozártott bizonyítékok erősségét igazolja. Én nem hírlapokból merítem értesüléseimet és újra csak azt hangsúlyozom, várjuk meg a bíróság döntését. Ugyanezt mondom arra a megjegyzésre is, hogy „a vád labilis alapon nyugszik”. Azt hiszem, nem lehet kifogása Miclosi Emil dr.-nak az ellen, ha elmondom, hogy mi is az igazságot akarjuk látni! Ezért folyik speciális meghatalmazások mellett a vizsgálat.

Azt írja Miclosi Emil dr., hogy „az ügy rugóit elmekörtáni okokra vezeti vissza”, hogy a „vádoló szörszálhasogató, veszekedő, vitakozó hajlamu egyén, akin ujabban az üldözési mánia is erőt kapott”, „a vádló elmezavarban, perlekedő (kverulans) tébolyodottságban szenved”. Ezeket a kifejezéseket már hallottuk az ügyességgel szemben is és ha nem az önmagán tett megfigyeléseknek másokra tolt eredménye, akkor csak a védő tehetetlenségére vallanak: nem tudja megtalálni a vád sebezhető pontjait, tehát személyeket támad, akik kötelelesség szerint járnak el.

De azt hiszem, Miclosi Emil dr., amikor ily hangnemben ír rólunk, felhatalmazott egyúttal bennünket is arra, hogy egyet és más elmondjunk. Például: Moldnak ezévi február 23-án történt letartóztatása alkalmával magához kérte Miclosi Emil dr. az újságírókat és kijelentette, hogy Mold és társai öt nap mulva szabadlábban lesznek, tehát Moldról többet ne írjanak. Az újságírók akkor hallgattak és Mold akkor sem került szabadlábba és még ma sincs szabadlábban.

Miclosi Emil dr.-nak a Florescu-féle apokrif levél ügyben történt letartóztatásakor tanusított viselkedése az, ami tényleg patológiai jelenség. Megfenyegette az újságírókat, akik jelen voltak, hogy majd törvényen kívül fog velük elbánni, ha az esetről írják. És zavarba hozta őket, mert nem tudták, mily alapon írják meg, hogy Miclosi Emil dr.-t a vizsgálóbíró huszonhatóról fogvatartás után szabadonbocsátotta.

Most, miután Miclosi Emil dr. megtisztelt azal is, hogy személyemmel foglalkozik, válaszul leközlöm megbízatásomat teljes egészében:

No. 5915—1923. M. 1.

Dlui

Patrubby Grigore
controlor principal

Loco.

Alább közlöm önnek a közlekedési miniszter 1923 július 29-én kelt 5269. számú táviratát. Közlöm, hogy a próbáltam Patrubby Gergely főellenőr urnak attasálását. Bianu erdélyi állam-biztonsági hivatal vezérfelügyelője mellé a Mold-ügy vizsgálatának teljes időtartamára, hogy folytathassa vizsgálatait, kérem Patrubby urnak speciális meghatalmazást adni, hogy ne legyen akadályozva e vizsgálatban. Mosoiu tábornok-miniszter, Directiunea Regionala Arad.

Nos, közvetlen felsőbbségem nem akarván a miniszter ur rendeletét hatálytalanítani, speciális meghatalmazást nem állított ki s ezzel önmagától

szankcionáltatott a miniszter urtól való kirendeltetésem. Arról, hogy engem a miniszteri vizsgálóbiztosi cím használatától eltiltottak volna, nincs tudomásom.

Egyet mindenesetre örömmel fogunk venni s ez az, ha igaz, hogy a vizsgálóbíró minden más munkától felmentve, csak a Mold-üggyel fog foglalkozni.

Patrubby Gergely és munkatársai azonban minden speciális felhatalmazás ellenére csak nehezen tudják a nyomozást folytatni. A vizsgálat elé állandóan súlyos akadályok gördülnek, amiből arra lehet következtetni, hogy a Mold-ügyben igen befolyásos emberek is szerepelnek, akik hatalmas összeköttetésekkel megakadályozzák az igazság gyors kihirdetését. Ennek tulajdonítható, hogy a nyomozó közegek által többször beígért hetven letartóztatás még mindig nem törtéhetett meg.

Zsidó Testvéreinkhez!

Most, a zsidó nagyünnepek idején, azon kéressel fordulunk Zsidó Testvéreinkhez, adjanak, snoderoljanak szívük és tehetségük szerint Palesztina, Erec Izrael földjének visszaváltására és kolónizálására, vagyis a Keren Kajemetre.

Igaz, nehéz a megélhetés és sok a kiadás minálunk zsidóknál, különösen a nagyünnepek alatt, de gondoljuk meg, nincs vallásunknak szentebb, fontosabb parancsolata, mint Erec Izrael földjének visszaváltása, zsidó kéz általi újbóli birtokba vétele. Gondoljuk meg, mennyit költünk össze sem hasonlíthatóan kisebb fontosságú csomó dologra, sokszor szeszélyre stb. s akkor erősen fel kell tennünk magunkba és erős elhatározásunkat mindjárt tetté is kell váltanunk és bebizonyítanunk, hogy kétezer éves napi többszöri hő fohásznak nem üres szalmacséplés, kétezer éves legforróbb zsidó vágyunk nem üres frázis, hanem — különösen most, mikor legfőbb ideje — ténylegesen is eleget teszünk legszentebb vallási, népi és emberi kötelességünknek s nemes szívvel, jólélekkel adunk, bőkezűen adunk, minden mást megelőzően adunk Erec Izrael földjének visszaváltására és megfelelő zsidókkal leendő betelepítésére.

Nemeslelkű adományok legelőszérűbben postalványon küldendők be alanti címre, vagy a Banca Marmorosch Blank & Co. S. A. Sucursala Cluj-hoz utalandók át „Fondul National Evreesc” folyószámlára.

Keren Kajemet le Izrael

Erdélyrészi Irodája

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 48.

Ujévi üdvözlétüket a Keren Kajemet javára meg a következők váltották meg és ezúton is נמר התימה bold g újévet kívánnak rokonaiknak, ismerőseiknek és tiszteletfelelőknek: Cluj: Rendes Izidorné. Székelyudvarhely: r. Kálmán József és neje, Gottesmann Vilmos és neje. Dés: Hegyesi Jenő és családja.

B. U. É. K.

WINKLER JANKA

tanár

תתבה ותתמה טובה
SZÉKELY LIPÓT ÉS NEJE

B.

U.

É.

K.

FRATII SALAMON

Ghiris de Aries

B. U. É. K.

Ornstein Fülöp és neje

Kovácsna

Hölgyek! A Höfer-féle

2. számú bőrpor fehér, rózsá és krémszínben a legjobb arcápoló. Izzadságnál, kiütéseknél a Höfer 3. sz. szalicilos bőrporát használja.

~ Snoderoljunk az ünnepeken a Thóra előtt a Keren Kajemetre! ~

Felélés szerkesztés
Az Uj Kelet az
napilapja
Az Uj Kelet címlapján
jelölés
Elfizetési árak
félre
Óroziában és
Rador P
hirdetési

Most pedig
mivelhogy
és a Te ur

E napon ép
Te pedig ü

És ez az ig
a feddő, az
aki felir m
könyvbe ró
s megemlék

Emlékezés
hang kiált
és minden

Akkor meg
és hallik eg
és belerend
ragadja ijed
és egy mon
Hogy törven
seregei fölöt
mivelhogy e
büntetlenül

Ámde a vil
ellépnek elő
és ahogy a
juhait lépte
ugy bocsjts
megvonod h
és föl is föl

Rós-hassáná
és Jom-kipp
hányan mul
ki marad ék
kinek leszen
ki pusztul e
ki hal meg
ki pusztul e
kit tép a vi
ki mul el k
kinek lesz n
ki pihen me
kinek lesz v
ki jut koldu
ki alázatik

Ámde a Bü
megváltoztat

— Az U
két órakor zárt
közbeeső jomha
delután jel nik

— Ave
ből jelentik: A
javult, de orvo
kénytelen lesz a
nevi kongressz
Más forrás szer
belében kiéleso

— Harm
békédijnak. S
minc jelöltje va
amerikai Egyes
is a jelöltek
ban szerepel Ro
politikus, Nitti
kereszt megbíz
ström Elza és I

— Amer
pénzt. Newyork
Bank elhatározta
fogadja el fizeté

HIREK

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Felfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félre 320 lei, egész évre 620 lei.
 Órosániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (București, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Unószanné tokef

— Héberből Giszkalay János —

Most pedig e napnak szentség megadassék mivelhogy félelmes és nagyon rettentő és a Te uralmad ezen magosul meg.

E napon épül meg a Te trónod kegyben Te pedig ülsz rajta igazság teljében.

És ez az igazság: hogy te vagy a bíró a feddő, az érte és tanúságtévő, aki felír mindent, aki megpecsétel könyvbe ró betűvel és számontart számmal s megemlékszel minden elfelejtettekről.

Emlékezéseknek Te megnyitod könyvét hang kiált belőle és minden halandó kézpecsétje benne.

Akkor meg is fujják a hatalmas kürtöt és hallik egy lágyan-halkan suttagó hang és belerendülnek mind az angyalnépek ragadja ijedtség és rémület őket és úgy mondják: ime, az Itélet napja! Hogy törvény tartassék a magosságoknak seregei fölött a nagy Itéletben: mivelhogy előtted még ők se lehetnek büntetlenül tiszták az Itélet napján.

Ámde a világba gyöngye kivetettek ellépnék előtted mint a birkanyájak és ahogy a pásztor vizsgálja a nyáját juhait léptetvén pásztorbotján átal úgy bocsájtasz át minket és úgy tartasz számon megvonod határát minden teremtménynek és föl is följegyzed megpecsételt sorsuk.

Rós-hassáná napján írásba foglalják és Jom-kippur napján végleg megpecsétlik hányan mulnak majd el, hányan megszületnek, ki marad életben és ki fog meghalni kinek leszen vége, kinek nem leszen vége ki pusztul el vízben, ki pusztul el tűzben ki hal meg kard élén, kit öl meg vadállat ki pusztul el éhen, ki veszen el szomjan kit tép a vihar ki, kit ragad el járvány ki mul el kötélben, kit köveznek holtra kinek leszen nyugvása, ki bolyong a földön ki pihen meg végleg, kit tépdés a sors meg kinek leszen vígsága és ki fog gyótródní ki jut koldusbotra, ki gazdagodik meg ki aláztatik meg, ki magasztosul fel:

Ámde a Bünbánat, ámde az Imádság és Igazul-jóság megváltoztatják a végzet rosszaságát.

— **Az Uj Kelet mai számát szerda délután két órakor zártuk le.** Legközelebbi számunk, a közbeeső jomhakkippurim ünnepe miatt, pénteken délután jel nek meg.

— **Averescu tábornok beteg.** Bukarestből jelentik: A beteg Averescu tábornok állapota javult, de orvosai tanácsára egy-két napig még kénytelen lesz az ágyat őrizni. Ezért a néppárt kise-nevi kongresszusát október 14-ére halasztották. Más forrás szerint az elhalasztás oka a párt kebelében kiélesedett ellentétben keresendő.

— **Harminc jelöltje van az idei Nobel-békedíjnak.** Stockholmból jelentik: Ezidén harminc jelöltje van a Nobel-békedíjnak. Harding, az amerikai Egyesült-Államok nemrég meghalt elnöke is a jelöltek között van. A szabályzat szerint ugyanis halott is jelölhető a békedíjra. A névsorban szerepel Robert Cecil lord, Keynes gazdasági politikus, Nitti volt olasz miniszterelnök, a vöröskereszt megbízásából Oroszországban működő Brandström Elza és Lindhagen stockholmi polgármester.

— **Amerika nem fogadja el a német pénzt.** Newyorkból jelentik: Az amerikai Nemzeti Bank elhatározta, hogy a német papírpénzt nem fogadja el fizetési eszközü.

— **Országos szociáldemokrata kongresszus Kolozsváron.** A szakszervezetek országos kongresszusának lezajlása után a kongresszusra egybegyűlt szociáldemokrata pártvezérek ma országos pártkongresszusra ültek össze. A pártkongresszus a szociáldemokrata párt reorganizálásának és az aktuális politikai helyzetnek kérdéseit vitatja meg. Ma délelőtt a kongresszus bizottságokra oszlott és megkezdtek a bizottsági tárgyalásokat. A kongresszusi határozatokat délután szövegezik meg.

— **Az Orosz Állambank expozitúrát állít fel Párisban.** Párisból jelentik: A „Petit Parisien” értesítése szerint Scheimann, az Orosz Állambank vezetője Párisba érkezik. Utazásának célja, hogy személyes érintkezésbe lépjen a francia pénzügyvezetők vezetőivel. Scheimann tanácskozásiainak eredménye valószínűen az lesz, hogy az Orosz Állambank expozitúrát állít föl Párisban.

— **Milliárd márkás bankjegyek.** Berlinből írják: Hétfőn forgalomba hozzák az új ötszázmillió márkás bankjegyeket. A Birodalmi Bank egymilliárdos bankjegyei a következő héten kerülnek ki a pénzüpiacra.

— **Ékszerlopás — a telefon segítségével.** A „Le Journal”-nak jelentik Londonból: Egy londoni ékszernagykereskedő képviselőjét, ki Harrogate-fürdőbe ment üzletfelei meglátogatására, raffinált módon lopták meg. Az ékszerügynököt, ki előkelő szállóban lakott, egy reggel a telefonhoz hívták. Azt hitte, hogy valamelyik vevője hívja, bezárta a szobát, melyben az ékszeres kezette az ágyon maradt és a telefonfülkébe sietett. A felhívó úgy tett, mintha nehezen hallaná a szót és majd egy negyed-óraig húzta el a beszélgetést. Amikor az ékszerügynök szobájába visszatért, megdöbbenve vette észre, hogy a bőrből való ékszerkezette beretéval fel van vágva és a harmadfélmillió frank értékű ékszer eltűnt. A szálló személyzete csak annyit tudott, hogy a szomszédos szoba lakója, míg az ékszerügynök telefonozott, eltűnt. A gyanus szomszéd, ki telefonos bűntársa segítségével követte el a nagyszabású ékszerlopást, elegánsan öltözködő, nagyuri allűröket fitogtató szélhámos volt.

— **Letartóztatás elől a halálba.** Budapestről jelentik: Wajtner Ferenc, a verseci Polgári Takarékpénztár igazgatója néhány héttel ezelőtt hatszáz ezer korona adósságának hátrahagyásával Magyarországra szökött. Amikor a verseci takarékpénztár igazgatósága értesült Wajtner szökéséről, rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen megállapították az elkészült üzleti mérleg alapján, hogy a bankigazgató könnyelmű költségekkel csaknem csődbe kergette az erős alapon álló intézetet. Feljelentést tettek ellene s a nyomozás folyamán megállapították, hogy előbb Romániába szökött, ahonnan szabályszerű utlevéllel Budapestre utazott. Feljelentést tettek elleni a budapesti rendőrkapitányságon, ahol megindították a nyomozást. A budapesti rendőrség megállapította, hogy Wajtner az Astoria szállóban lakik. Szerdán délelőtt több detektív jelent meg az Astoriában, hogy Wajtner letartóztassák. A szoba ajtaját zárva találták, mire felszólították a szobában tartózkodó Wajtner, hogy a rendőrség parancsára nyisson ajtót. A detektív felszólítására revolverdörrenés volt a válasz. Betörték az ajtót és a bankigazgatót ágyán elterülve átlőtt koponyával találták. A golyó azonnali halált okozott.

— **Uj német állambank alakult.** Berlinből jelentik tudósítónk: Hilferding pénzügyminiszter már elkészítette a stabil valutának létesítéséhez szükséges törvényjavaslatot az állambank felállításáról, amely teljesen független volna az állam pénzügyeitől és aranyfedezettel rendelkezne, amely a bankjegykibocsátás alapját fogja képezni. Fedezet nélküli bankjegyek nem bocsáthatók majd többé ki. Ezenkívül az állam kiadásait csökkentik, a vámitéteket pedig emelik.

— **Megkezdtek az ellenséges államok alattvalói vagyonának likvidálását.** Bukarestből jelentik: A volt ellenséges államok alattvalóinak vagyonát likvidáló bizottság újból megkezdte működését.

— **Ujabb vasuti baleset.** Bukarestből jelentik: Az itteni állomáson egy tehervonat kiskilott. Nyolc vasuti kocsit összetört. Emberéletben kár nem esett.

— **A CFR. új vezérigazgatósága.** Bukarestből jelentik: Hír szerint Miculescu mérnököt fogják kinevezni a CFR. vezérigazgatójává.

— **Japán gyapotkereskedelme és a föld-rengés.** Prágából írják: A „Manchester Guardian” Japán katasztrófájának gazdasági hatásairól megemlékezve, a következőket írja: A gyapotkereskedelemnek a katasztrófa után való helyzete olyan kérdés, amelynek rendkívül fontossága van az angol kereskedővilágra. Bár még nem lehet megállapítani, hogy milyen kár érte a japán gyapotültetvényeket a földlökések és a tűzvészek folytán, de annyi bizonyos, hogy a közvetett és közvetlen kár óriási. Egy Kobéből érkezett jelentés szerint az orsók harminc százalékát üzemen kívül kellett helyezni. Osaka a japán textilfeldolgozóipar középpontja és jelentőség tekintetében vetekedik az angolországi Manchesterrel, de még nem tudják, vajjon Osaka vagy Kobe, Tokio és Yokohamához viszonyítva lényegesen megrongálódott-e. Minkét helység a katasztrófa főszínhelyétől meglehetősen távol van és remélni lehet, hogy a gépeket a földlökések helyükről csak elmozdították és azokat rövidesen újból üzembe lehet helyezni. A gyapot és a selyem a japán nép legfontosabb ipari termékei és ha ezeket az iparágakat nagyjából megmentik, az ország újjáépítésénél döntő szerepet fognak vinni. A newyorki és liverpooli gyapotpiacon attól tartanak, hogy a japán gyapotipar esetleges károsodása kedvezőtlen kihatással lesz az áralakulásra, de a manchesteri piacot is ugyanolyan mértékben fogják befolyásolni a japán viszonyok, minthogy az angol gyapotterület és a japán kereskedelem között évtizedekre menő szoros kapcsolat áll fenn. A japánok különben jó vevői a manchesteri gyártmányoknak és ez alkalommal el kell tekinteni attól, hogy a távolkeleten tulajdonképpen erős versenytársai az angol textilgyárosoknak. A „Manchester Guardian” azzal tejezi be cikkét, hogy a manchesteri gyárosok figyelemmel lesznek japán versenytársaik nehéz helyzetére. Ebben a tekintetben a földrengés katasztrófája is igazolta, hogy a világ kereskedelme egységes és hogy annak egyensulya nyomban felbomlik, ha a lánc valamelyik szeme eltört.

— **Csehszlovákia terméseredménye.** Prágából írják: Az állami statisztikai hivatal az 1922. évi terméseredményről a főbb gabonane-mekre nézve a következő becslési eredmény-statisztikát állította össze. A zárójelben közötti számok az 1922. évi végleges terméseredményeket métermázsákban jelzik. Szlovenszlován őszi buza 3,674.847 (3,282.268), tavaszi buza 231.004 (179.947), őszi rozs 2,733.618 (2,462.352), tavaszi rozs 26.890 (31.070), őszi árpa 27.479 (33.402), tavaszi árpa 5.346.12 (4,480,547), zab 2,607.839 (2,330.644), kétszeres 81.856 (85.094), tengeri 1,645.086 (1,609.248), repce 8.432 (7.685). Ruzsinszlován: őszi buza 254.808 (279.413), tavaszi buza 15.356 (6.356), őszi rozs 191.521 (198.287), tavaszi rozs 16.850 (15.410), őszi árpa 7.190 (8.831), tavaszi árpa 53.067 (43.884), zab 422.903 (338.053), kétszeres 1.236 (2.770), tengeri 687.813 (593.670), repce 964 (1.082). Az egész állam területén: őszi buza 8,729.171 (8,230.104), tavaszi buza 1,514.517 (1,20.150), őszi rozs 12,919.164 (12,812.097), tavaszi rozs 246.006 (167.258), őszi árpa 83.761 (88.679), tavaszi árpa 11,929.524 (10,003.336), zab 12,521.656 (10,385.814), kétszeres 233.576 (239.574), tengeri 2,655.751 (2,510.764), repce 50.120 (42.516). Az átlagterméseredmények hektáronként a következők voltak: Szlovenszlován: őszi buza 15.7 (13.8), tavaszi buza 13.6 (11.9), őszi rozs 15 (13.8), tavaszi rozs 10.6 (10.2), őszi árpa 15.3 (12.9), tavaszi árpa 16.5 (14.3), zab 12.9 (11.7), kétszeres 13.1 (13.1), tengeri 17.7 (17.9), repce 12.5 (60.5). Ruzsinszlován őszi buza 13.1 (12.4), tavaszi buza 11.2 (9.4), őszi rozs 12.8 (11.9), tavaszi rozs 9.5 (8.8), őszi árpa 12.1 (11.7).

— **Az új orosz valuták a berlini tőzsdén.** Berlinből írják: A szovjetkormány engedélyt kért a német kormánytól, hogy a német tőzsdék az új orosz valutákban tranzakciókat elfogadjanak.

* **Orvosi hír.** Dr. Kimpian fogorvosi műtermét újból megnyitotta Str. Andrei Muressan (volt Attila-utca) 7. alatt.

* **Versenyhírek.** Diana sósborszesz minden vonalon győzött.

* **„Olla” gummi használata feltétlen biztonságot nyújt.**

* **Kézimunka-előnyomda a Patent Áruházban,** Főtér 18. Legszebb külföldi munkák, feltűnően olcsó árak.

* **Székrekedés.** Bamberger orvostanár, a szivbetegségek tankönyvének megalkotója, megállapította, hogy a **Ferenc József** keserűviz nagyon megbízható hashajtó. (2)

ely levele

aló kirendel-
zteri vizsgáló-
volna, nincs

ogunk venni
minden más
gyel fog fog-

ársai azonban
csak nehezen
vizsgálat elé
amiből arra
ben igen be-
kik hatalmas
az igazság
ható, hogy a
ért hetven le-
tett meg.

khez!

gjen, azon ké-
hez, adjanak,
szerint Palesz-
ltására és ko-
tre.

sok a kiadás
ünnepek alatt,
nak szentebb,
zrael földjének
irtokba vétele.
ze sem hason-
biogra, sokszor
l tennünk ma-
ndjárt tetté is
hogy kétezer-
n üres szalma-
vágyunk nem
ost, mikor leg-
teszünk leg-
telességünknek
őkezfen adunk,
e Izrael föld-
sidókkal leendő

erübben posta-
címre, vagy a
A. Sucursala
ional Evreesc

t le Izrael
Irodája
Ferdinand 48.

emet javára még
is התורה
nak, ismerőseik-
zidorné. Székely-
je, Gottesmann
családja.

A

NEJE

K.

DN

neje

bb arcápoló.
rát használja.

tre! ~

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Sarkadi Aladár a kolozsvári Magyar Színházban. Az illusztris vendégművész bemutatkozására a magyar színház egyik legkedvesebb operettjét újította fel. A Szerencsetánc reprice és Sarkadi fellépte valóságos lelki pihenő volt az utóbbi hetek rossz operettjei áradatában. Végre egy operettelőadás, mely nem a lábak jegyében folyt le. Sarkadi a maga ragyogóan lágy művészetével magával vitte és lehalkította a többi szereplők hangját is — és a tegnapi előadást azt jellemezte, hogy az operettmókák nyomában kitörni szokott hahotázás egyszer sem harsant fel, de az egész nézőtér, az előadás elejétől végig, egy telen ragyogó mosolyba olvadt. Sarkadi reá nyomta a maga drága, mosolygó-bölcs egyéniségét az egész estre. És megmutatta, hogy egy könnyű operettfigurából is hogyan lehet, kizáróan nemes művészi eszközökkel, jel emet alakítani. A Szerencsetánc portásszerepét ad a. És a bohókás portásból, Sarkadi alakításában, lépérső-lépésre, egy drága, lágyszívű mosolygó bölcs bontakozott ki, aki egyik szavával megnevetetett és a mosoly még rajta ült a szájakon, de a szemek megnedvesültek, mert Sarkadi úgy akarta. A közönség túlaradó sz rettel tapsolta nyílt színen és felvonások végén egyaránt. A többi szereplők közül közvetlenül Sarkadi után Neményi Lilit illeti a föltétlen elismerés. Ő volt az, aki teljesen megértette és átvette a Sarkadi által diktált hangot. Soha még olyan bájos és szívbelpőzőkódó nem volt, mint a tegnapi előadásban, a kis szerelmes bakfisszerepében. Az ő játékát is ez jellemezte: szép ének, sok és igaz színészet és lehetőleg keves artistaság. A többi szereplők: Berki Józka, Réthely, Leówey Leó, Miklóssy Margit, Aldor Juliska, Földes, Izsó, mind a feladatuk magaslatán állottak. Marsi G. z. i egy egészen kicsiny nadrágszerepben nagyon kedves volt. Bartók Etel egy teljesen nem az ő egyéniségének való szerepet játszott, de az előadási harmóniáját ő is meg tudta óvni. Kedves színházi este volt, a színészek a földszíntnek és nem a karzatnak játszottak. Sarkadi Aladár még több estén föl fog lépni a magyar színházban. (g.)

A színházi iroda hírei:

Teljesen újszerű rendezésben fog három heti szorgalmas és gondos előkészület után hétfőn este színrekerülni Lenormand híres műve, a Névtelenek. A tizennégy képre oszló hatalmas drámai újdonság csaknem egyfolytában fog leperegni, csak a hatodik és a tizedik kép után fog néhány pernyi szünetre összecsucskódnia a függöny. A Névtelenek előadásában a színháznak csaknem valamennyi tagja részt vesz s a legkisebb szerepet is a színház oszlopos tagjai fogják játszani. Hétfőn premierbérletben és premierhelyekkel, kedden pedig rendes napibérletben s rendes helyekkel adják a Névteleneket. — Ma este másodsor lép fel Sarkadi Aladár s ezuttal az Ártatlan Don Juan címszerepét fogja játszani. — Szombaton délután Jókai hatalmas Fekete gyémántok-ját adják Hevesi Sándor dramatisálásában, Táray Ferencsel, Baróti Erzsivel, Forgács Sándorral, Lengyel Vilmosmal, Réthelyivel a főszerepekben. — Vasárnap délután Sarkadi Aladár vendégjátékával a Tatárjárás kerül színre mérsékelt helyekkel. — Szombaton este Puccini Pillangó kisasszonya kerül színre s ennek az előadásnak keretében fog bemutatkozni a Magyar Színház operaegyüttesének két új erőssége: Kelmay Ilona drámai énekesnő és Vajda László tenorista. — Sarkadi Aladár fogja pénteken, vasárnap is a Szerencsetánc című operett főszerepét játszani,

Heti műsor

Csütörtök este: Ártatlan Don Joan. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Premier helyekkel. Napibérlet 10. szám A. Sorozatszám 40. Péntek este: Szerencsetánc. Sarkadi Aladár vendégjátékával. Premier helyekkel. Napibérlet 11. szám B. Sorozatszám 41. Szombat délután 3 órákor: Fekete gyémántok. Olcsó helyekkel. Sorozatszám 42.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem-mozgó: Csütörtök, szept. 20-án: Karenin Anna. Megkapó orosz dráma. Tolsztoj Leó gróf hatalmas műve. Főszerepben Maria Melato, Ernesto Sabatini, Raffaello Marian. A misztikus orosz néplelek nagyszerű drámája. Péntek, szept. 21-én: Karenin Anna.

Uránia-mozgó: Csütörtök, szept. 20-án: Sámson, az óriás. Páratlanul kalandos akrobata-dráma 6 nagy felvonásban. Főszerepben a világ legnagyobb akrobataja, Luciano Albertini és Henriette Bonnard. Akrobataünnepély Kolozsvárt! Péntek, szept. 21-én: Sámson, az óriás.

Apollo-mozgó: Csütörtök, szept. 20-án: Egy boszorkány meséje. Érdekesítő dráma 5 felvonásban. Péntek, szept. 21-én: A XI-ik dzsidás század.

Sámson, az óriás: Kolozsvárt. Két újabb filmslager előkészületben. Negyedik napja, hogy ez a hatalmas filmalkotás bevonult az Urániába s azóta a közönség valósággal ostromolja a jegypénztárakat. Az óriási érdeklődés teljesen érthető, mert ilyen és ennyit, arányhoz nagyon olcsón, alig tud nyújtani más intézmény. Az előadások számát szaporítani kellett egyel s így az Uránia előadásai „Sámson, az óriás“ számára, vagyis péntekig bezárólag három, félbt, hat, félnyolc, kilenc és teltizenegy órákor kezdődnek. Ez a nagy film különben folyó hó 22 től az Egyetem-mozgó műsorára is rákerül. Itt említjük meg, hogy a „Sámson, az óriás“ csak bevezetője azoknak a kolozsvári világfilmeknek, melyek Kolozsvár hálás közönségére várnak. A legöregebbi filmsoda „Essex grófia“ lesz, ez a hétfelvonásos, óriási történelmi dráma az angol udvar rejtelmeiből. Nem kisebb nevek, mint Klöpfler, Eva May, Erna Morena, Huszár Károly stb. viszik ezt a filmet a halhatatlanság felé. „Essex grófia“ szept. huszontötödikétől kezdve indul meg az Egyetem-mozgóban. Nem marad el mögötte az Uránia jövő heti slágere sem: „A bosszu álarca“, hat felvonásos pavar cirkuszdráma, melyben Soava Gattóné adja a legmegröbb, legcsodásabb alakítását a féktelen olasz szenvedélynek.

Szerkesztői üzenetek

H. Henrik, Visóvölgy. Ügyét okvetlenül ismertetni fogjuk. Küldje be a többi adatokat is; ha vannak.

M. Péter, Ungvár. Ujságcsikket, ha nincs aláírás alattuk, bármelyik más lap ingyen átvehet a forrás megnevezésével. Ez tehát nem plágium. Köszönjük szíves értesítést, de mint mi, Ön is csak büszke lehet, hogy egy antiszemita lap épp az Uj Kelet cikkét veszi át rendszeresen, pedig valószínűleg más külföldi magyarnyelvű lap is eljut Ruszinszkóba. Ez a legnagyobb elismerés zsidó újság számára.

S. H. Smare. Bukarestben csak egy faszaklap van: a „Monitorul Forestier“. Brassóban jelenik meg az „Industria Lemnului“ és Kolozsváron a féléhivatalos „Lemnul“.

Bar Kepöre. Verse közölhetetlen. Amint a közmondás tartja ön „ein tugendhafter Bürger, doch schlechter Musikant“. Elrettentő példaadásul és némi okulásul a jövőző korok részére versét mégis ideiktatjuk:

Sirfírat

Elmulott egy rossz esztendő tele buval, bajjal, Rombolással, koldulással, bevett fejjel, jajjal, Jó hogy elmúlt: fátyol rája, nagy fekete kendő. Meghaltál és eltemettek véres multesztendő. Sirkövedre epigrammak hadd írok egy szöpet: — Isten óvja új csapástól szegény zsidó népet.

Ahány ember, annyi felé huztunk szerte-széjjel Ortodox a neológot pofozgatta kéjjel, Neológ az ortodoxot ahol éri marja El kéne már egy kis egység, ha isten akarja; Cionisták mást se tettek: hozták az egységet: — Isten óvja új csapástól szegény zsidó népet.

Erős várunk a tudás, mit semmi meg nem ingat, Hát elvették fejünk felől az iskoláinkat, A csapásra fölajdultunk, mindannyian együtt

S hogy gyürkőztünk: az iskolát zsidók, ne engedjük; Még a Kecskeméti rabbi is porondra lépett: — Isten óvja új csapástól szegény zsidó népet.

Siriratnak ez is elég, sőt sok is egy kisség, Az új évoen ne kellessen rászorulnunk ismét. Cionisták az egységet engedjék át másnak, Kecskeméti ne mentse meg zsidó iskolákat. Nagyszembentől ne kérjünk több áldozatkésztséget — Isten óvja új csapástól szegény zsidó népet.

W. Dezső, Máramarosziget. Forduljon az Erdélyrészi Palesztinativatalhoz (Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48).

S. Adolf Nagyvárad. A fenti üzenet önnek is szól.

NYILTTÉR

E rovatban közölte a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Értesítjük t. vevőközönségünket, hogy üzletünket e hó 18-án a Cal. Regele Ferdinand és Str. Neculcea (Wesselenyi- és Kornis-utca) sarkán épült új palotába helyeztük át.

Farkas Ignác cipőáruháza.

Engros

Rendeltél

Karlsbadi porcellán edények, tábla-üveg.



Mindenféle poharak, demyonok, palackok,

lámpaárak bármily mennyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ,

Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 954.

Tűzifát

apritva és őlszámra szállít Stotter Cal. Reg. Ferdinand 44. Telefon 800

Prima

bácskai

kender

Kapható: Havas Dezső Timișoara

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO

gőzmosógység

1383

Cluj, C. Reg. Ferd. 133

Ha művészi kivitelű fa vas butort

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RESZV.-TARS. butortermelt Asztalok furniárszükségeit legolcsóbban itt szerezhetik be

ELADÓ

Kiállítás

a báró Horváth Ödön-féle kastélyból:

Vințul

de jos

a kastély

termeiben

Antik tárgyak, butorok, képek, 100.000 lejig darabja, továbbá olcsóbb és jobb székek, fotelek garnitúr, íróasztalok, asztalok, ágyak, matrácok, szekrények, fürdőkád, előszobaszekrények, konyhaszerek és butorok, szőnyegek és függönyök, üvegáruk, kertü padok, chamberclosetek, bidetek és 1 betegtolószék stb.

Vásár

23., 24.,

25-én

Telefon 81.

Ládagyár

Fióküzlet:

Egeres

Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1331

Sajovics és Lebovits faterkeskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernauji (volt Kajántól-ut) 1 szám

Gyermek-kabátok 800 lejtől, boák 900 lejtől feljebb

Izrael Dezső szücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legujabb szőrmemodellek raktáron!

Szőrmék átalakítása és festése a legutánosabb árban

EGÉSZ LAK ZONGORÁK

Lusztig cukorkakülön Cluj, C



Mig a

Egy tel

és

össz

Rose

héber k

ális cikl

Cluj, C

(volt Sz

Mig a

Bizomá

Aki szép és rendkiv akar vá

Iosef Ráth Ho

raktárról. Ne feledjé

Hermann Ráth Trier

40 éves szakismeret

bizalma folytán még

legmegfelelőbb, רוב

קולרים és zöld válog

képes szállítani.

IOSEF RÁTH Bucur

és mindennemű napi árban állan

Lebovics

Cluj, Str. G. B

Árjegyzék és

Első zománco

Brassó — k

Sole Simon e

bélyegző-gyára és vé

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK ★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE PIATA UNIRII

Lusztig és Nussbächer
 cukorkakülönlegességek állandó raktára
 Cluj, C. Reg. Ferdinand 31



Épületüvegezés, képkerefezés,

kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblaüveg, lámpaárak és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési torrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdinand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz. alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

Mig a készlet tart!

Egy teljes eszrog-garnitúra

אתרוג וכלי חרס
összesen 75 lej

Rosenzweig Antal

héber könyv- és zsidó rituális cikkek kereskedésében,
 Cluj, Piața Mihai Viteazul (volt Szécheny-tér) 37 szám

Mig a készlet tart!

Bizományi lerakat!

Aki szép és rendkívüli olcsó áron אתרוגים, כלים וחרס akar vásárolni, kérjen árajánlatot

Iosef Ráth Hotel Regina București

raktárról. Ne feledjék el, hogy a világszerte ismert Hermann Ráth Triest אתרוגים, כלים וחרס cég, 40 éves szakismeretével és az אתרוגים termelők bizalma folytán még minden évben a legjobb és legmegfelelőbb אתרוגים מוכרים zöldség Bordigherai אתרוגים és zöldség válogatott אתרוגים versenyárok mellett képes szállítani. Felvilágosításokkal szolgál

IOSEF RÁTH București Căsuța Poștală No. 200.

ארטה כשר ארטה כשר
Szalámi

és mindennemű felvágottak a legolcsóbb napi árban állandóan frissen kaphatók:

Lebovics szalámigyár

Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz.
 Árjegyzék és אתרוגים kívánatra ingyen

Első Erdélyrészi
Zománeta-blagyár

Brassó — kolozsvári képviselete
Sole Simon és Fia, Kolozsvár
 bélyegző-gyára és vésőműintézte — Jókai-u. 2

Az összes őszi divatujdonságok

nagy választékban raktárra érkeztek

HELLER, WEISZ ÉS MOLNÁR

céghez, Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand (v. Wesselényi M.-u.) 6. szám

Gyapju ruhaszövetek 150 lejtől

l-a velour kabát-kelme 460 lejtől

l-a férfi raglán-doublé 460 lejtől

Az „Éva“ vásznak egyedüli gyári lerakata

Héber ABC kapható a „Kadima“ kiadóvállalatnál, Cluj

Elsőrangú minőségénél fogva legkedveltebb

TORDAI SÖR

Különlegességei:

GLORIA DUPLA TÁPSÖR
 MALÁTA

mely orvosilag is ajánlatos, valamint a kiválóan izletes világos

KORONASÖR

Gyár:

TURDA

Telefon 5.

Főraktár:

CLUJ

Telef. 394.

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi övszerek nagy raktára

HAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLÁBAK

A kolozsvári CZELL-Sörgyár gyártmányai:

Hercules

duplamaláta tápsör különlegesség

és a világos

Monostor sör

utolérhetetlen minőségük miatt vezető márkának bizonyultak

1428

Mindenütt kaphatók!

Mindenütt kaphatók!

Modern üvegesiszolda és tükörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
 STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legjobb tükröket és butor-üvegeket minden méretben és Ujrafoncsorozás mennyiségben! Kérjen árajánlatot

1313

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-kereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

1352

Schönberger, Spitz & Co.

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. **Telefon 315**

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lei. Jellegű hirdetésre semmiféle felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetésdíjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Hamis fogakat, brilián-sokat, aranyat magas árban vesznek Kohn ékszerész Oradea-Mare 6210

Híteltudósító iroda informátorokat keres minden városból, a legkisebb községből is. Cím: Cluj, Postafiók 127. 6250

Perfekt gyors- és gép-írókat keres nagy vállalat. Ajánlatokat „Elsőrangú munkaező” jellegűen a kiadó továbbítja. 6255

Börkereskedő segéd, elsőrendű detaillista, azonnali belépésre kerestetik. Farkas Ernő börkereskedő Cluj 6257

Butor! Legolcsóbb bevásárlási forrás. **Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581**

36 éves, jobb családból való zsidó leány özvegy emberhez is férjhez menne, aki részére szerény megélhetést biztosítana. Ajánlatot „Gyermekszertő gazdasszony” jellegűen a kiadóhivatalba kérék. 6263

Pianinót berbe vennék. Értekezni Calea Victoriei 20. alatt, Stösselmél. 6260

A mindennapi munka után levelezéssel szeretnék kellemesen szórakozni. — Partnerek „Modern zsidó leány” jellegűen irjanak a kiadóba. 6262

Rézműves, és rézöntő gépjavitó műhely 1465

CLUJ, Széchenyi-tér 32. KOROM J.

Marx „A tőke” (Das Kapital) című kétkötetes műve, teljesen új, félvászonkötésben, eladó. Ára 200 lej. Pata-u. 34.

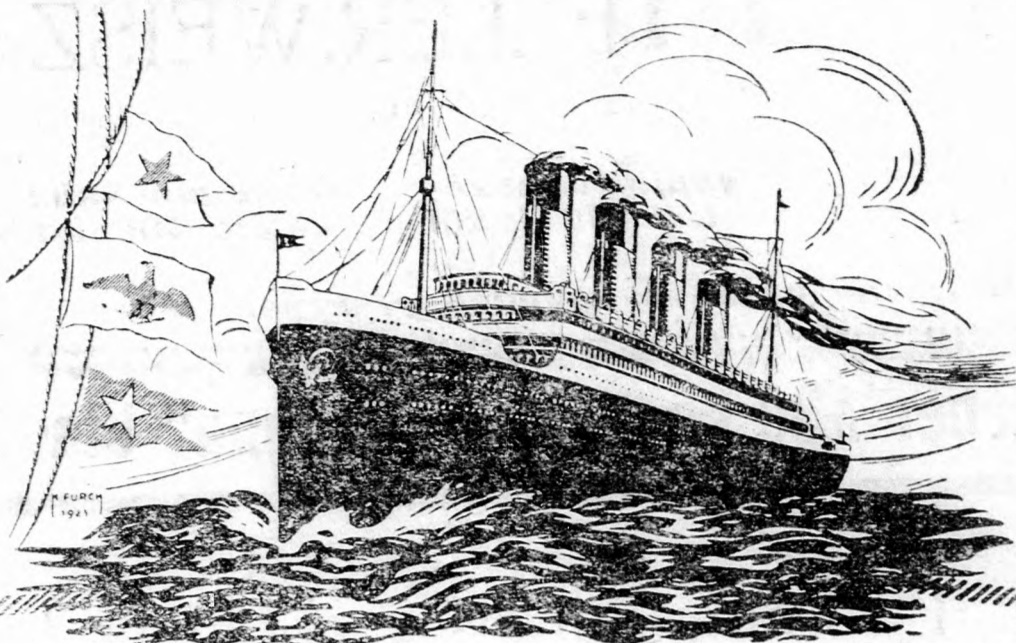
Iroda-berendezések

KOPENETZ gépjüzemű asztalosműhelyében olcsón szerezhetők be

Cluj Honvéd-u. 92.

Írógépek

és kellek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. **Finkler Antal** Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.



KÖZVETLEN ÚTVONALAK
BUKAREST - TEMESVÁR - NAGYVÁRAD ÉS HALMITÓL.
 Hamburg-Bréma - Amerika-Kanada - Antwerpen - Argentína - Cherbourg - Braziliába
 KÉRESZTÜL
 A VILÁG LEGHIRESEBB GÖZHAJÓIN



HETENKINT 3-SZORI HAJÓINDULÁSSAL
AMERIKA-ÉS KANADÁBA
 GYORS, KÉNYELMES ÉS BIZTOS. A 2 ÉS 3 OSZTÁLY BERENDEZÉSE 2-4 VAGY 6 SZEMÉLYES, KÜLÖN KABINJAIVAL FELÜLMULHATATLAN. ELSŐRENDŰ NÉMET KONYHA ÉS KISZOLGÁLÁS. PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDÉT INGYEN ÉS BERMENTVE KÜLD

N. BRÜCK & CO
 BUKAREST, STRADA / ARINAR 11-12
 TIMIȘOARA / JOSEF / TADI / STR. L. BRATIANU / HERMENGIAZ / E / 118
 ROMANIA LEGNAGYOBB HAJÓÜGYNÖKSÉGE
 DIGITÁLIS FELVILÁGOSÍTÁS ÚTLEVEL-ÉS VIZUMÜGYKEBEN.
 LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

S. Eisenstädter
 Cluj, Calea Victoriei 2
Szőrmeárúház

Sportkabátok és bundákban nagy választék

Figyelem a pontos címre!

Weisz Siegfried

kalap és uridivat áruházába Cluj, Cal. R. Ferdinand 6
megérkeztek a legújabb őszi kalapujdonságok!!

Férfi „Gyukits” keménykalap míg a készlet tart Lei 550.—
 I-a nyulszőr keménykalap Lei 360.—
 I-a gyapju keménykalap Lei 235.—
 Nagy választék férfi fehérműben!

Mélyen leszállított árak

Az őszi szezonra nagy szállítmány érkezett a

„MISSIR”
 cég cluji fiókjába

Gyapju szövetek ruháknak és kosztümöknek
Velours de Laine I. minőségű

Silskin plüsch
Biberette és Breitschvantz
Selymek ruháknak és belésnek

Dusches paplanoknak
Casmir paplanoknak

„Schroll” vásznak minden szélességben

Szőnyegek minden nagyságban

Függönyök és drapériák
Linoleum minden szélességben stb., stb., stb.

A legjobb gyártmányu **CIPŐK** férfi-, női- és gyermek óriási választékban

Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 11.

Mélyen leszállított árak

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
 Telefon interurban 2-13 * Sürgönc: Juvaere, Cluj
Ékszerárúgyártás, nagykereskedés
 Fogászati arany és forrasztó * Arany, ezüst és platina-beváltás!
 Kienzle és Schwarzwaldi órák képviselője, gyári lerakata
Csak vizontelárusítóknak!

Grünwald üvegcsiszoló Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek. **Oradea-Mare** és tükörgyár Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök **Strada Gariloz 18. szám**

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 22. sz. 22. sz.

SZERKESZTŐSÉG, HIVATAL ÉS NYO
 Cluj, Kolozsvár, St. L. Pop (Brassay-utca)

Telefon: Szerkesztés és kiadóhivatal — Zs. N. Sz. —

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek zendők. Kéziratok adunk vissza

Cluj-Kolozsvár

A a cső
A szélsősége

(Prága, szesitőjától.) A közs készülétei hetek társaság közéleté nyek nagyrésze mény érdekes, d metszetét adja a processzusnak, am már évek óta ha egyre inkább ve a szélsőséges fel választások ered adnak a köztárs parlament mai hogy két év ala is alaposan meg szelleme.

Jobboldalon szélsőségek é

mig a mérsékelt pártok szinte szé szenvedtek. A regisztrálják ug azt az állameszm sorok közül kiér nek hiánya. Sem a lakosság radik ták és a kommu folyásolná az or politikai körökb községi választá folyással lesznek jára is.

A választás nőtt nyugodt vo vétellel igyekez badságot. Ennek

a nemzeti kis nőtt méltány

Szép eredmények magyarok, de er az a körülmény, több pártra oszt Számunkra

tesebb meglepetások kapcsán a tása. Csendes, de több propagandá

a zsidóság sz mint egységes külön listákra önálló nemzet el a k

Ennek az öntud nek meg is mut dóság, ha nem de mindenütt ig tott és a városi fognak ülni a z kellő sullyal fo zsidó lakosság Az egységes fell városaikban nem konzervatív zsid de nem nagy er A választás a következő ér közöljük:

Munkácson, az egységes

Munkácson a n testületi tagok vetkezik az ö munistapárt 8 n